

TELEGRAFUL ROMANU

Telegraful ese de două ori pre septembra:
Duminică și Joi. — Prenumeratuna se
face în Sabiu la expeditură foie, pre afara la
c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate,
adresate către expeditura. Pretul prenumera-
tunii pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a.
ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 57.

ANULU XXII.

Sabiu in 21 Iuliu (2 Aug.) 1874.

Reprivire.

Pre lângă tota caldură cea mare din vîră acăsta, dietă din Budapest este foarte fructifera. Novelă legi electorale, care poate va fi pentru mulți ani legi electorale, încă este mai votată. Despre casă de susu se dice de pre acum, ca va primi legea en bloc cum va fi votată de casă de Josu său de casă deputatilor. Cu toate acestea în sesiunea de fată dietă totu nu va pute invinge totu materialul ce i stă înainte; nu va pute rezolva toate cestiiile ce trebuie resolute spre a pute aduce masinări statului în posetiune de a se miscă egală în toate părțile sale. La asiă ceva se cere mai multu tempu, mai multa energie și mai putina postă de a vorbi multu și a votă in graba, și în fine mai putine presupunerii de inimicile și ostilităti in singură unorii fii ai patriei.

Legea cea nouă electorale său novelă legi electorale, după cum amu avutu ocasiune sa vedem, a provocat mari dispute, unele emendamente și propunerii, cari parte s'au primitu, parte s'au respinsu; ea a provocat și discussiuni asupră unor cestii desbatute cu ocasiunea votării altor legi. Întră cătu va multiamă ea poporului cu cîrniciturile cele multe și neintelese de insisi legislatorii putem scă inainte. Ea va immulti numărul acelor legi, cari nemultamescu pre cei mai multi din locuitorii patriei, prin acăsta se va dovedi și mai multu neperfectiunea lucrurilor omenesci și nouă românilor ne va impune a luptă și mai cu mari greutăți in venitoriu, decătu trebuie sa luptăm in trecutu.

Este dara vorba ca de-să se arata ca mai mari greutăți că in trecutu, sa nu fia acăsta o indiginitate, ca déca n'a fostu cum-va pâna acum destala luptă acum sa fia sositu tempulu de a nu mai face nimică in sperantia ca trebuie sa apară in curendu vr'o egoduitura politica: cometul și asiă s'au aratatu și o miscare mare politica e probabilă.

Greutățile cele mai mari nu ne voru inspaimantă de locu. Luptă trebuie continua și fată cu aceste, căci de nu, nu va trece multu și ne vomu și în fată imposibilităției de a mai face ce-va. Si redusi la nimică și aternatori de norocul evenimentelor credem, ca nu mai dorim sa fum și din acea cauza, că sa nu marturisim noi de noi insine, ca suntem asiă după cum ne descriu alii, ne-capaci pentru viată publică. In patru sute de ani ai amurtelei noastre politice au trecutu multe egoduituri mari pre dinaintea noastră fără de a pute profită de densele. Ba eră pre acă că chiar și la 1848 sa facem numai servitie altoră și pentru individualitatea noastră națională sa remanem cu dorintie pie, déca nu eră geniul celu bunu al românilor intre noi, carele nu lasă ocasiunea de astădată a ne imbarbăta la fapte și lucuri reali, căroru li s'au pusu capetu cândă? o scim cu totii.

Evenimentele inca singure de sine nu facu multu. Dovăda este egoduitura cea mare din tempulu corvinilor, dovăda catastrofă delă Mohaciu, dovăda trecerea Transilvaniei sub dinastia habsburgică, dovăda egoduiturile racotiane, dovăda evenimentele de sub Maria Teresă și Imperatru Iosif II, dovăda evenimentele ce au cutremurat Europa dela unu capetu pâna la altul la 1789. Atâtea evenimente mari, au adusu ce-va pentru cei amortiti? Nimică decătu jertfe mari de săge și avere pentru unu jugo și mai aspru, dreptu resplata pentru j-rtse.

Noi de sigură ca nu apătăm partitorii legile ce se aducu in dietă din Budapest. Le cunoșcemu și noi consecințele, dara de alta parte trebuie sa reușimem ca ori cum suntu potem sa avem si noi parte concurentiei la ele și de aceea nu le potem condamna fără de a ne dice și verdictul nostru propriu. Déca aveamai multi reprezentanti in dieta dela 1869 incocă, lucrurile in lăstru patriei avându alta fatio, patria înregistră mai multe legi, celu patien, mai bine vediute de majoritatea locuitorilor tieri și prosperarea ei eră mai asigurata de com este in diu'a de astădi.

Dara déca apătăm legile cu consecințele loru nu potem trece cu vederea preste alte momente, cu deosebire momentul că o poetica indignatione, comitata de declamatiuni, prin diurnale, și adunări, suntu cea mai debile testificatiune despre interesu de patria și de națione. Chiaru și pentru combaterea loru se cere mai multu decătu ale colindă dela ferestre de retele loru. Viétra politica că sa poă aduce fructe trebuie sa fie întrăga, dara nu deraburita său lipsita de totu de esistintia.

Cu cătu dara vinu greutăți mai mari cu atâtă trebuie sa fie și încordările mai mari, căci cu atâtă se otielescu și poterile luptatorilor mai tare și cându vine momentul celu favorabilu lu scie folosi.

Legea electorale ne aduce intre alte o posetiune conformă cărei acei ce nu si-au plătitu contributiunea pre tempulu alegerei nu potu exercita dreptulu electoralu și déca suntu după censu indreptatit. §-lu in care se dispune mesură acăsta se vede ca cu politică nu are nimică de a face, din cauza că este indreptat asupră tuturor și cu deosebire asupră acelor multi proprietari mari din Ungaria, cari suntu in restantia cu dările loru cele mari de dieci de ani.

Pôte sa dico cine-va că și din acăsta se poate face capitalu politic și se poate. Înse acel ce se voru lipsi dela votu că sa plătesca darea mai tardiu voru face cea mai rea politica, pentru că odata voru trebuie sa plătesca și cametele pentru intinderie, de alta parte se lipsescu de dreptul electoralu.

No va trece multu și voru avea a se scrie alegeri noue pentru unu periodu nou. Noi nu dicem altă pentru atunci decătu sa simu cu buna și intelepta luară aminte!

Dupa cum ne impartasiescu unele telegramme private, Essecentia Sea, Par. Archiepiscopu și Metropolitu alu nostru, Procopiu Iaschicovicu, s'au alesu in siedintă de Vineri a congresului electivu din Carlovici de Patriarchu, rectius Metropolitu alu serbilor. Dole mai de aproape ne voru aduce sciri mai positive.

Unu corespondinte alu diariului "le Danube" i serie aceste renduri din Petersburg:

Vomu semnalat dejă nouă tendinția care se semnează pre aci de unu tempu incocă facia cu Polonessi. Ură seculară și atacurile sistematice din partea Polonilor contra Russiei dându locu la un felu de interesu și la nisco sentimente mai multu amicale decătu ostile, eră naturalu că unu nou currentu sa se produca in regiunile noastre guvernamentale, și ca acea parte a pressei noastre, care prospere sub patronajul curiei, sa fi luate asemenea parte la o schimbare pre care nu o mai ascunde de locu. Ceea ce este mai interesantu in acăsta afacere, este atitudinea ce s'au credut ea detore sa i-

falia cu Austro-Ungarii dela acăsta schimbare asiă de neacceptata.

Cunoșteți resistință, in regiunile noastre guvernamentale, a dōne curente opuse. Primul dirigițu de către vechiul cancelar alu imperiului, odata atâtă de polernicu, care, acum vr'o 10 luni se bucură de cea mai mare trecere și avea după cum toti o sciu, tendinție cari nu i permiteau sa intindă o mână amicabilă guvernului din Viena și sa uite obstatul cătă odata invincibilu ce opunea totu-dé-ună Austro-Ungarii realizării cătoru-va teorii panslaviste. Gortschakoff, care si-a lăsat missiunea — ceea ce a marturisit de multe-ori — de a anula complectamente resultantele tractatului dela Parisu și de a pune pre Russiă in capul miscării slave, nu potea de sigură sa profesedie sentimente simpatice fată cu guvernoul austro-ungaru. De aci, acăsta racela care creștea mereu, și care amenință orientul europeanu cu o criza permanentă.

Alatura cu acestu partit s'au radicatu pre nesimtite unu altul, care pusu sub impulsu favoritului imperialu, contele Petre Suwaloff (capulu gendarmilor și alu poliției înalte), a căstigat causei sele elita oménilor nostri de statu și chiar dictădă legi adversarilor sei. Spiritu luminat, intiegându mai bine decătu ori care altul adveratele interese ale patriei sele și subordinandu fericirei Russiei ori ce alta considerație, contele Suwaloff a intielesu forte bine impossibilitatea de a realiza visele și utopiele panslaviste, fără a atinge înainte de toate nationalitatea rusa. Acăsta idea odata admisa partitulu Suwaloff n'a gasitu nici o dificultate de a opri aventulu machioi panslaviste și de a face sa se inchidă totu magazinile și oficinele, cari sub numele de comitete de bine-facere, inundau provinciile slave ale Austro-Ungariei cu proclamatiunile cele mai incendiare, și aruncau zapăcălă chiaru între ruși, abatându atenționele loru pentru nisice chimere totu asiă de stupidie cătu și vătemătoare chiaru pentru Russiă.

Intiegerea cu Austrii s'au anula din cele dintău părghii ale acestei nouă tendințe politice care merge accentuându-se din ce in ce și care acum iá direcționea cea mai opusa propagandei panslaviste a coteriei Gorciacoff. Polonesii pre cari panslavistii i considerau pâna acum că tradatorii causei slave, și cari erau pusu sub observatiunea slavismului au devenit frati, ratăci, este adeverat, dara totu-dé-ună iubili și demni de cea mai multa solicitudine a poporului rusu. In politică sea panslavista, acestu partitul a ajunsu dara sa facă, in cursul septamânei dōne demonstrații, cari merita atenționea tuturor cari se interesă de pacea lumei, și pre cari voiescă sa le aretu intelepciunei lectorilor vorsti. Golos care se mândrea inca pâna eri că este unul din principalele organe ale panslavismului militantu, a publicat inițialu din ultimele sale numere, unu articolu, a cărui inspirație nu este prea cunoscută, și care ia dimensiunile unui program facutu slavilor din Austria. In acestu articulu publicistul dela Golos incepu a declară cătilor și slavilor din Austria, că panslavismul, fiindu o chimera care nu se poate realiza, densii i consilia de a se reconcilia in sinceritate cu polonesii, și de a se încercă, remanendu înse credinciosi sceptrului Habsburgilor sa parvina la acea-si poziție politica cu ungurii Slavii, dice Golos, nu trebuie sa caute nimicirea autonomiei loru naționale in panslavismul centralistu, dară sa lupte cătu

tra celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și teritoriile pre unu 12 1/2, anu 6 fl.

Inseratele se platește pentru intăiă ora cu 7 cr. sirul, pentru a douăă ora cu 5 1/2, cr. și pentru a treiă repetare cu 3 1/2, cr. v. a.

va fi posibilu pentru conservarea autonomiei loru naționale, și sa formeze unități naționale forță și respectate in confederatiunea austriaca. Numai in acestu singură midilocu sta scăparea slavilor că naționalități, și forță Austriei Habsburgilor că imperiu mare. Acestu rezultat, care va face fericirea unor și celorlăți, va fi aclamatu cu semnele celei mai sincere simpatii de către Russiă, care se va semăna mai fericita de a vedea forță slavilor sub Habsburgi de cătu să-i vada perdiindu-se in oceanul pan-slavist.

"Gazeta de Moscovă," la rendul său a facutu o altă demonstrație nu mai putină semnificativa că cea dintău. Citându envioatele principelui Milianu despre rezultatul călătoriei sele la Constantinopol, și vorbindu de sgomotela răspândită despre alianța serbo-româna d'rigată contră Portiei, diariul lui Kaczow dice intre altele:

"Serbi și România pot să se apropie și se conchida intre altele și alianță căndu voru voi; dară pâna căndu starea generală a Europei nu prezintă nici unu pericolu pentru pacea lumei, alianța principatelor danubiene, de origine natură aru și densă, n'ară avea nici cea mai miră importanță. Acăsta este că atâtă mai adverat acum, căndu statele limitrofe ale Turciei, Russiei și Austriei, s'au apropiatu in asiă punctu incătu relaționile loru sinceramente amicale n'au altu scopu decătu de a veghiă asupră conservației păcii Europei in generalu, și a orientului in particularu." Aceste dōne articole n'au nevoie de comentarii; ele no arata într'unu modu claru progresul partitului Siwaloff, și poziția sa de a se considera in care se gasesc actualmente partitulu Gorciacoff prin raportu cu politică care facea odata inca gloria sa in cercurile slavismului in Austria și Turcia.

Dietă Ungariei.

Budapest in 15 Iuliu 1874. (Casă representantilor) s'au deschis la 10 ore.

Referintele comisiiunii verificatorie Lad. Szögyényi substerne raportul său nr. 1 protocoletelor de alegere ale deputaților Bausner și Ordódy. Fiindu ca mandatele suntu compuse eschisiv in limbă germană comisiiunea dechiara, ca se potu reieplă, de acea propusse să se predece comisiiunei cercetătoare! (Aprobare)

Președintele face sortirea, după care protocolul de alegere alu deputatului Bausner se predă comisiiunei investigatoare a II, iera protocolul lui Ordódy comisiiunei VIII.

Referintele impartasiesc mai deosebite, ca deputatul L. Szabó să verifice definitiv trecendu terminulu reservat de 30 dilo și să datu secțiunei I.

După acăsta urmă discuționează asupră propunerei lui Val. Solyomossy relativă la schimbarea ordinelor de sedință. Elu propusese, că siedințele să se tiana dela 7 ore inainte de amedi.

Nic. Iakovics tiene, că acăsta propunere nu se poate execută fiindu ca asiă de dimineață numai unii deputați se voru pută infăță să siedințe. La 10 ore inca suntu bancele gole. O prolongare a sessionei tiene oratorulu de lipsă pentru a se termină desbaterea asupră proiectelor celor mai urgente. Oratorulu in urmă acestora espuneri propune, că siedințele să dureze dela 9 ore a.m. pâna la 2 ore d. a. —

P. Szonntagh complicescă pre deputati, de că se va lăua recreația nea ce o astă densii numai în orele dimineției, că în tempul celor mai buni. Durata mai lungă a siedintelor va avea de rezultat să cuvenări mai lungi; de acea oratorul propune, că siedintele să se tinae în modulu indatinat pâna acasă, adică dela 10 pâna două ore d. z.

Votându-se asupra propunerei din cestiune majoritatea Casei primesc propunerea lui Szonntagh.

Casa treceând la ordinea dilei continua desbaterea generală asupra proiectelor relative la drumurile ferate.

Inainte de a se incepe desbaterea, ia ministrul de comunicatiune, contele Zichy, cuventul său a reflectă la unele observații facute de deputatii Lud. Papp și Cheh. Acești deputati facă imputarea, cum pută oratorul să prelimineze spesele de clădire pentru Ilia Temesiu—Brasovu cu 4.500,000 fl., pre căndu computarea oficiosa estimăza aceste spese cu 11 milioane. Oratorul a vorbit dără sa mistifice lucrul. Aceasta incriminare nu este de loc intemeiată, fiind că oratorul său a declarat înaintea comisiei pentru drumurile ferate cu totă sinceritatea asupra afacerii. Înainte de a fi legea găză oratorul a insarcinat despartimentul computurilor dela drumului de statu ungari cu compunerea preliminarului de spese, rezultatul a fostu 11 milioane. Dupa aceea a demandat organelor cari au fostu concredințe cu computarea preliminarului de spese dintâi, să supraesamineze pre acesta și computarea acesta dede rezultatul de 10 milioane.

O computare mai nouă dede 9 milioane, asiincăt se vedea, ca trebuie să fie o erore în baza computării. Întrădeveru despartimentul computurilor dela drumului de statu ungari a facut computarea pre temeioul unei linie ideale. Oratorul nu voiesc să afirmeze, că și el nu este o stătorescă densulu, este nefalibila, dără ea este totușii aprosimativă dreptă. Oratorul se credea detorul cu acăstă declaratiune, de altmîntrenea se va îngriji, că să nu mai obvina aturi erori în calculări.

Acum incepe desbaterea. Primul orator este E. Simon și. Densulu se bucura de deslușirile date de ministrul comunicatiunii, înse nu este deplină multitudinu cu ele. Este constatatu, că cea mai mare parte a incurăcărilor finanțăli au de a se ascrije și se ascru din toate părțile clădirii nepregătite de drumuri ferate. Acum iera vine ministrul cu proiecte, pentru cari nu există planuri detaliate. Ministrul trebuie să facă atari planuri cu acuratetă și în detaliu și de cădă nu a facut astfel, casă sa respingă proiectele substerne de densulu.

Oratorul astă, că atacurile îndepărtate contra proiectelor din cestiune nu suntu refute în cuventarea de eri a ministrului pe finanțe și de acea oratorul nu este multiamitit. Intrebarea principale în aprobarile junctiunilor este cestiunea liniei Temisiöră—Orsiovă. Oratorul astă ca pericolul nu jace în cestiunea acestei linie la societatea drumului de statu, densulu e găză a cărui linie bucurosu concesiunea dorită, de că conditia de concesiune corespunde tieri; fiind că nu corespunde ele cuprindu în sine un pericol. Oratorul doresc cerealelor române acele condiții de transportare că și cerealelor ungarie și de cădă acăstă nu va fi cu putință, sa se impedece clădirea liniei. Espunerile ministrului de finanțe nu lău multiamitit și de acea va responde la ele. Oratorul nu pricpe pentru că s'a ivit regimul de odată cu proiectele pentru Temisiöră—Orsiovă, pre căndu proiectele pentru liniele Waagthal și Edenburg Ebenfurth le-au lasat în volă lui Ddieu lani întregi.

Ministrul de finanțe nu a responsu la intrebarea, de că guvernul sub presiunea consorțiului de împrumută, că a ocotit acăstă intrebare de o însemnatate colosală. Consorțiul strunge în bratiele său pre Ungaria asemenea polipului lui Victor Hugo și suge săngele tieri. Ministrul de finanțe sa intrebă categorice

pre consorți, de voiesc să exercicie optionea său nu și de că se va fi unu reu cându nu vomu capătă bani, totu-si va fi mai bine să primimă și acestu reu, numai să ne scăpăm odată din ghiarele consorțiului. Ministrul de finanțe a declarat, că îndreptărea stărilor alterne dela rezoluție firma a legislativei. Oratorul multiamesce ministrului pentru acăstă declaratiune și sperădă, că ea nu și va găsi efectul său.

Revenind la espunerile ministrului de finanțe, oratorul astă că datele sele și ale ministrului de comunicatiune nu suntu de ajunsu. Noi nu voim să concuřăm la Danzig, că preste Stettin la Anglia, dără aici ministrul n'a datu deslușiri de ajunsu. În Anglia drumurile de feru ducu produse în masă cu $\frac{1}{2}$ cruceri de maja și de milu și drumolu de statu aru potă face acăstă și pentru România, pre căndu pentru cerealele Ungariei sustine tarifa de cruceriu, prin care cea din urma cu totă departarea cea neinsemnată săru pagubi.

Oratorul este convinsu că de cădă aceste proiecte de legi se voru realiză, industria și comerciul Ungariei voru fi nomicite pre unu seculu înainte. De aceea oratorul nu primesc proiectul de base la desbaterea speciale.

G. Ioanoviciu econvinsu, că covenientia internațională cu România va avea pentru ambele state contrahente o influență bună. Tebuie să nu uitămu, că atari tractate impună ambelor părți săcrifice, dără trebuie să considerăm și rezultat-le. Se exprime dă mai molte părți temere, că marfările ce vinu din țările străine și trece prin Ungaria voru face concurenția productelor noastre. Urmarindu acestea pâna în cele din urma consecuție vomu dă după — parerea acestoră — de rezultatul, că drumurile de feru nu mai ne voru pagubi. Respingeră proiectul de acum, dice oratorul, că este o imitare rea a rezultatului din 1872 avutu în România. Oratorul declară francu, fără de a fi influențat de vr'o presiune, că covenientia este absolută buna și o primesc de băsă la desbaterea speciale.

Iul. Steiger tiene o cuventare lungă contră proiectelor pre cari le dechără de neacceptabilită. Dupa densulu e Horn insinuat la cuventu, înse rezignează la acăstă în urmă strigărilor voie ale casei „elálá”. Resignația lui se primește cu aplause frenetică. Asemenea se vedu constrisoi a resignă: Wähter, Ad. Lazăr. Toti oratorii insinuati la cuventu resignă și în urma desbaterea generale se dechără de înheiata.

Acum se radica Helfy și după unu protestu aspru pronunciatu în cestiuție mare contră presiunei, cu care majoritatea camerei voiesc să resolveze proiectul — la cuventul pentru a-si motivă proiectul sau de rezoluție relativă la respingeră proiectelor și dispuñerea negoziilor nouă cu România.

Urmăndu votarea nominală votara 166 pentru, 107 contră proiectului; 169 erau absenți. Tractatul cu România este primitu deoii cu o majoritate de 59 voturi.

DISCURSULU

deputatului naționale Alessandru Romanu rostitu în siedintă camerei la 20 Iuliu.

Onorab. domni deputati! § 5 din proiectul de lege posu în desbatere este fără îndoială unul din cele mai importante ale legei elect. prin urmare nimeni nu poate să-mi facă imputare, de cădă asupra acestui §. Mai alesu după cele ce s'au vorbitu asupra-i, me vedu silitu a usă în modu mai indelungată de indulgență on. aduvi.

Cei ce susținem emendamentul dării dep. Petru Nemesiu, nu avem căsăi de putință scopulu de a largi dreptul electoral, că dorim numai că, censulu stabilitu prin legea dela 1848 să fie conservat și aplicat cu exactitate.

Luându de băsă pentru acestu censu 15 jugere de băsă, noi credem că suntem conservatori și nu tindem căsu-

de putință a introduce sufragiul universal, nici vremu a dă dreptul electoral proletarilor, că proprietarilor de pământ. N-am vediutu, dloru, aducându-se chiară nici unu argument din partea celor ce au radicatu cuventul contră emendamentului dării Petru Nemesiu, relativ la acestu §. Tote discursurile oratorilor contineu în mare parte numai aluzii indirecte. Singuru dlu baronu Gavriil Kemény pare a fi avutu între armele sele de combatere oare cari date; rogu înse pre on. camera, să urmărește cu atenție argumentele și datele ce voi aduce eu contră acelor date, pentru că astfelui on adunare să se convingă, că datele dării deputato an fostu false, atâtă in cointentul cătu și in aplicarea loru și n'au avutu de scopu, de cădă a induce in erore bună credință a dloru deputati. Dări onorab. meu colegu Moșsáry observă și accentuă lipsa de sorginte autentică a acelor date ce insuși dlu ministro de interne inca le combathă, și că multă dreptate, căci pră putință dintră dării dăputati magiari se ocupă cu afacerile Transilvaniei, prin urmare pră putință dintră dloru cunoște situatiunea de acolo astfelui, în căută se scăi: cari și dării căte jugere de pământ plateau censulu de 8 fl. 40 cr. la 18'8, și cine platește astădi? Si chiștu acăstă e cestiunea pusa acum in discussiune.

On. d. baronu G. K. a accentuatu cu ponderositate in discursulu său, că, de cădă incriminare nu este de loc intemeiată, fiind că oratorul nu primește projectul de base la desbaterea speciale.

Intrădu înse pre d. deputato, ce înțelege d-sea prin „sistemul actualu”? Aceea ce elaborase aristocraticul guvern din Transilvania? Dara atunci cum pôte d-sea explică acăstă din legea dela 1848, care apriatu prevede, că numai darea de c-pu se scăde din censu. Prin urmare cu acăstă d-sea nu poate sa mistifice camerei.

Dlu deputato merge înse mai departe, și apelandu la censulu Schmerling-Nadasdyanu, dice, că va produce date oficiale. Dara și acese pretinse date oficiale suntu false. Anume, d-sea dice, că, după acelu sistem, și darea capului, care facea 2—3 fl. era computata in censu. Acestei cestiuție nu este adeverata, căci darea capului facea 4 fl. 20 cr. Subtragendu deci acăstă suma diu elă de 8 fl. — căci 40 cr. nu se considerau, adeca se lepădau, precum observă d-sea, — darea directă scade la 3 fl. 80 cr. iera nu la 5—6 fl. cum a disu d. baronu.

Dlu baronu dice mai departe, că de cădă pretindem cele 3% ale darei suplementare, de ce nu pretindem și celelalte 9%? Dara, dloru, noi tocmai acăstă pretindem prin emendamentul dării dep. Nemesiu, căci tocmai acele 9% se prevadu in legea dela 1848, și astfelui d. baronu se insela fără tare, căndu vine și sustine, că admitendo-se acestu emendament, aru fi a introduce sufragiul universal. Admitendu acele 9%, in Transilvania, alegatorii respectivi aru trebui chiară și atunci să poseda mai multă decătă de două ori atâtă băsă, cătu posezu preste totu alegatorii din Ungaria; aru trebui adeca să poseda celu puțință 15 jugere de băsă. Apoi fia-mi permisa sa declaru, că cu mintea sănătoasă nu se poate afirma, cumca acăstă e sufragiul universal.

Dara falsa este și acea assertiune a dării baronu, că după censulu Schmerling-Nadasdyanu s'ar fi alesu mai mare parte deputati români și abia 20 deputati magiari, căci din 165 deputati transilvaneni se venes pentru magiori 46 deputati, iera pentru români nu mai multă de 55, ceea ce pentru 1.300,000 români nu credu că d. baronu sa afirme, că este o excesiva disproportiune numerică in favore Rloru.

Totu d. baronu mai sustine apoi, că mai înainte de introducerea sistemului

fumurilor in legea electorală, n'ar fi fostu lipsite de beneficiul dreptul electoral intregi ceteri preitoriale. Fătia cu acăstă assertiune, mi iau voi a apela la d. dep. C. Tormă și a-lu rugă, să ni spuna d-sea, căci anume cenzualisti au fostu pre acelu tempu in comună d-selă Cen-Cristor?

Nici macar unul! De cădă deci, on. camera va lăua cunoștința deplină despre impregnarea, că in Transilvania, dintre 2000 și căteva sute de comune, celu putință 1000 nu posedau nici macar unu singur alegator cenzualist, — intrebă: vré on corp legiuitoru sa primește, să conserve asemenea lege? Numai după ce legiuitorii de atunci vidiura cu orore acăstă lipsa de alegatori in 1000 de comune, — atunci inca numai de rușine, — au introdus dreptul electoral basatu pre sistemulu fumurilor.

Cădu apoi d. baronu in discursul său vine sa insire, că pentru unu jugeră de băsă artoiu, său băsă de cōsa etc., se platește atâtă și atâtă contribuție, d-sea vorbesc de obiecte cu totul străine de cestiune, că și jupanescă lui Bod, căndu i se cerea pretiul violului.

Nu despre aceea e vorba aici, căta contribuție se platește pentru unu jugeră de băsă artoiu său de cōsa, ci vorbă e, că la 1848, conform legei de atunci, censulu de 8 fl. 40 cr. se platea in comunele de cl. I. dela 13, cl. II. dela 15 și cl. III. dela 18 jugere! Acum poftim, să-mi spuna d. baronu o cedentia potrivita pentru acăstă.

In privintă distributionei jugerelor, trebuie să observu, să assertiunea dlu baronu in astă privintă ierasi e nouă probă de mistification, căci nu se cere aici împartirea complexului jugerelor, ci se cere a se aretă: căta anume dare se platește pentru unu jugeră? Si eu declaru, că protestediu din capulu locului contră intenționei de a se lăua de băsă asemenea împartire la arondarea cercurilor electorale.

Nu potu trece cu vederea de a esprime multamire fătia cu dlo min. de interne, pentru lăptolu, că de-si tardiv, — dări in fine și-a procurat și d-sea datele de dinainte de 1848, privitorie la acăstă lege, prin cari apoi in siedintă trecuta insuși d-sea a combatutu d-tele d-lui baronu Kemény. Conform acelor date presupunendu că acele in ad-veru aru fi autentice, — lucru înse despre care eu me indoiesc inca, de cădă dăra inainte de 1848 pentru unu jugeră de băsă se platea dare 32 cr. in c. (d. Nemesiu dice numai 20 cr.) apoi atunci după insuși disa dui min. de interne censulu de 8 fl. 40 se platea inca pentru mai putină jugere, de cădă cum aretase d. Nemesiu.

Dara d. baronu mai d-se inca și acăea, că scopulu legei nu este de a stabilii, căci anume alegatori români și căci unguri — sa fă. Acăstă disa e adeverata; dăra noi nici nu amu cerutu asă ceva; amu pretinsu numai că dreptul electoral sa se dea celor ce platește contribuție și inca destul de mare, pre căndu d. baronu, pledându pre de o parte pentru restrictiona cea mai esagerată a dreptului electoral, pre de alta parte admite la urnă pre toti — nobili proletari, cari și vendu votulu pentru unu ciocan de răchio. Cea mai mare parte din cei 80,000 mii de alegatori cu drepturi vecchie suntu astă felii.

Dlu deputatu a facutu mentine si despre „prass'a legală.” Fătia cu acăstă intrebă pre d. deputatu, ce a intielesu sub acăstă prass'a legală? nu cum-va a intielesu acea procedere a guvernului aristocratic din Transilvania, prin care acelă, in contră spiritului legei din 1848, substragendu din censulu electoral de 8 fl. 40 cr. darea desarcinării pamentului, și astu-feliu netinendu-se de literă legei, care prescrie, că dlu censulu electoral este a se substraga numai darea persoală — a comisă astu-feliu flagrantă violare de lege. Acăstă o numește d. baronu „prass'a legală?” Dara acăstă nu e decătă unu abuso, și inca abuso foarte mare, iera „abusus non tollit rectum”

usum." Pentru acestu abusu guvernial respectiv aru si trebuitu sa fia datu in judecate, iera nu ca sa i se legalise de mai tardi procederea. De altintre trebuie sa observu, ca on camera pana ac m inca nu si-a pronunciati verdictulu in aceasta cestiu. Constatu dara, ca procederea invocata de d. baronu a fostu ilegală, si ca prin urmare aceea nu poate servi de baza, pentru ca noi sa sanctionam abusul guvernului de atunci.

Dara, dloru, sa privim cestiu sine ira et studio si sa vedem, care este dupa calculul mediul, in Transilvania contributioanea, dimpreuna cu dările suplementare? Este de: 62 cr., adeca censulu de 8 fl 40 cr. dimpreuna cu dorea desarcinarii pamentului corespunde unei posessiuni de 15 jugere pamentu, adeca chiar la atatea jugere, dupa cete la an. 1848, se plateau darea de 8 fl. 40 cr.

In aceasta privinta voiu prezenta inca cateva date, a caror autenticitate nu poate fi banuita, pentru ca ele provin de a dreptulu dela ministeriul de finanțe. In Transilvania cifra cea mai mare din contributioanea pamentului dupa insa-si declaratia lui ministrul este de 8⁴⁵/₁₀₀ cr. pentru un juger; si eu sciu, ca facendo aceasta declaratia, d. ministrul a facuto alusione la comun'a Lancramu din scaunul Sabesiului, caci acolo se platesce atata dela 1 juger de pamentu de prim'a calitate, fara adausul desarcinarii pamentului. Asa dara pentru ca cineva sa platisca censulu de 8 fl 40 cr. adeca sa poata usat de dreptulu electoralu inca si acolo trebuie sa aiba posesiune de 10 jugere. — Dara, dloru, pamentul de calitatea I si acolo abiua reprezinta 1 seu 2% din totalulu teritorial comunala, din care causa censulu de 8 fl. 40 cr. de care depinde dreptulu electoralu, si acolo se platesce numai dela 20—25 jugere. Este de insematu apoi ca acolo pretiul unui juger de pamentu este 500 fl. Cato de mare proprietate se cere dara si acolo pentru ca cineva sa poata deveni alegatoriu! Mai departe totu cam asi si in "Campul Paniei," unde pamentul asemenea e de calitate buna, pretiul unui juger e 200—300 fl. Acolo deci, censulu electoralu corespunde de as menea unei posessiuni de 21—25 jugere. Nu este dara adeverata assertiunea doi baronu G. Kemény, care dice, ca in Transilvania censulu de 8 fl. 40 cr. se platesce pentru 4—8 jugere de pamentu si ca prin urmare dreptulu electoralu se poate obtine si cu o asemenea proprietate mica. Inse, dloru, ve voin mai areta unu exemplu si a-ele e, ca bunaora in Gyergyó-Ujfaluu se cere, ca cineva, pentru a-si castigá dreptulu electoralu, sa poseda 240 jugere de pamentu, adeca unu micu domeniu.

Cumca multi dintre d-vostra, dloru, nu cunosc relatiunile din Transilvania, acesta amu vedutu si din o discussiune ce amu avut cu unu colegu mai betranu, care candu i-amu aretatu acesta disproporțiune, mi-a responsu, ca din tote aceste aru rezultu, ca transilvanenii sa fia impovorati cu mai multa dare, de ore-ce in comit. Békés pentru unu juger de pamentu se platescu 30 fl. (O voce din drept'a: Nu e adeverat!) De sigura ca nu, si audiindu asemenea argumente credu ca nu e trebuinta de a produce contra argumente pentru combaterea loru; amu adusu inse acestu exemplu numai ca sa dovedescu, ca in adeveru forte multi dintre doi deputati suntu straini de obiectul in cestiu.

(Va urmă)

Incendiuri infricosiate.

Avrigu in 29/17 Iuliu 1874.

Comuna Avrigu, un'a d'otre cele mai harsice comune din scaunul Sabiului, suferi intr'unu restempu de 4 dile dore incendiuri infricosiate, cari prefacuta in cenusia tota avea a mai multu de 80 familii romane.

Joi in 23/1 Iuliu a. c. dupa prandiu pre la 3 ore erupse — din jocaria cu focu a doze prunce, dupa cum s'a presupusu pana acum'a — una incendiu infricosiatu in medilocul comunei, carele

ajutoratu fiindu de ventu si de alta parte si de jurstarea, ca toti locuitorii din comuna se aflau la locu pre campu, intr'unu momentu se prefacu intr'o mare de focu si consuma in restempu de abiua un'a ora tota avea a 36 locuitori din comuna. — Focul arse in directiunea ce o luă totulu, si se domolii elementulu infricosiatu numai dupa ce resufla la campu unde ne mai aflandu nutremantu se domolii. Intre nenorociti, cari suferira cu ocazia aceasta se afia si cateva familii de sasi si jurstarea aceasta, cu durea trebuie sa o constatam, dedu ansa la unu corisefu de alo loru, de a-si dovedi si in nenorocire ur'a de rasa ce-lu predomnesc, aruncandu-le in jurnal le germane romaniilor imputari ca nu aru si voitu sa le sara intru ajutoriu sasiloru. —

Si astu-feliu privindu sasii si nenorocirea aceasta din punctu de vedere caratu nationalu, au edatu apeluri speciale in diurnalele loru pentru ajutorirea sasiloru dearsu. —

Spre a areta neadeverulu imputariilor straine, trebuie sa observu, ca romaniii cati au ajunsu la locul de periculu, au conlucratu din resuperti si fara nici o privire la nationalitatea nenorocitiilor spre invingerea elementului; iera de alta parte fiindu ca in ocazia aceasta s'a periclitatu de 4 ori mai multi romani si fiindu ca veatra focului se afla in medilocul romanilor, ei nu potura sa-si parosesc ale se si sa alerge intru ajutoriu sasiloru, cari inca locuesc printre romani!

Diua aceasta nefericita se petrecu astu-feliu. — A doua a treia si a patra din dupa densa inse urmara incendiuri de nou in diferite parti ale comunei, care tote fiindu observate de tempuriu, fara surogamate inainte de a fi luatu o dimensiune mai mare. —

Luci inse a cincea si dela incendiul primo, erupse unu incendiu nou iera in medilocul romanilor, care consuma in restempu de o ora 46 de case totu de ale romanilor dimpreuna cu totu ce se afla in ele, in curti si gradini si astu-feliu remasera de nou atatea familii curata romané peritonie de fome si singurumai cu vestimentele ce le-au avutu presice in campu la lucru. —

O nenorocire infioratoria, — sute de omeni cari fusera proventi cu tote cele de lipsa, remasera cersitori si peritori de fome in intiesula celu mai strictu al cuventului. —

Si de unde veni nenorocirea aceasta? nemai auditu; dela o blasphemata de certore de nationalitate strana, care dupa marturisirea ei propria puse focu din resbunare fundea furandu unu cojocu si fiindu prinsa su batuta din partea proprietariului.

Cu durea, trebuie sa constatam ca sasii cu exceptiune de cateva persoane numai ca nu le sarira romanilor intru ajutoriu — unde ei nu erau pericitati de locu; dara aretara chiar si o nepasare condamnabila si se intrepusera pentru blasphemata de incendiatore, carea acum se afla in manile tribunalului, inse se privesce — cu causa seu fara causa — de esita din minte!

Vedem ce va urmá. — Dara nenorocirea causata e fapta complinita carea nu se mai poate delatură si astazi astupta preste 80 de famili romane subsistinti a loru dela gratia binefacatorilor, carea deca nu li s'ară intinde, aru trebui sa cada viptime unei sapte barbare si sa piéra de fome in modulu celu mai teribilu.

Cu bucuria astaramu, ca intelligentia romana din Sabiu se interesdea de nenorocirile ce staca trupin'a sea, si ca a formatu unu comitetu care adunandu darurile binefacatorilor le va administră spre usurarea starei celei desperate a nenorocitiilor romanii dearsu.

Unu martore alu nenorocirei.

A pe l u ! *)

Dupa ce comun'a nostra Avrigu in scaunul Sabiului, statu Joi in 11/23 Iuliu, catu si Luni in 15/27 Iuliu a. c. fa reu

*) Suntu rogate si onor. redactiuni dela cele-lalte jurnale romane, a da locu apelului acestuia in coloanele dloru.

devastata prin focu intentionat si astfelu devenira preste 80 de familii romane lipsite de tote midilocile si intru atala ruijate, incat in lipsa de doruri si binefaceri din partea loru publicu, suntu amintiate de perice: Subsemnatu comitetu instituitu spre scopulu acesta in Sabiu se adresedia deci prin acesta in numele nenorocitiilor, catra onorabil'a nostra intelligentia, cu rogarea: ca facendu colecte pre sema nenorocitiilor numiti sa le administredie comitetului acestuia sub adres'a lui adv. Ioane de Pred'a in Sabiu, dimpreuna cu consemnarea binefacerilor pentru a se publica, si bani incursi a se tramite fara amenea la locul destinat.

Sabiu in 18/30 Iuliu 1874.

Comitetul pentru ajutorarea romanilor arsi din Avrigu.

I. Popescu, m. p. protop.
I. de Pred'a, m. p. adv.
si I. Pop'a, m. p. adv.

Valeele in luna lui Iuliu 1874.

(Familia romana) Declarim sa formam unu corpul nationalu asa, precum se cere asti in secolulu luminalor, apoi este necesariu sa cautam toti factorii din cari se compune atare corpul national sanatosu. Candu ne plangemu ea unii membri din acestu corpul national nu corespundu destinatunei loru, atunci e de lipsa sa cautam cauza reului la isvor si sa ne nisujim a vindecarea reulu din organismu.

Cei ce doresc o putere nationala, trebuie sa dorasca mai intai puterea morală, fizica si materiale la s-a-care familia romana, fiindu ca familie suntu puterile si organele corpului national; de aci urmeaza ca membrii nationei trebuie sa traiasca in concordia, sa sia activi si sa aduca jertfe pentru binele nationalu.

Sa cercetam dara in deosebi desvoltarea morale, fizica, materiale si nationale la familia romana, si deca vomu asta, ca posiede aceste conditii de vietie, bine, de nu, sa vedem, cari suntu midilocile cele mai practice, prin cari familia romana s'ară potea radicata la pusenie nece trebuie sa viba in vieti a sociale.

Cine compune familia? Mai intai barbatul si femeia, cari s'au impreunat in legatura santa pentru a se ajutora imprumutat in totu decursulu vietiei, a duce o vieta morale si pentru a conserva continuitatea genului. Indata ce vieta sociala morale lipsesc dintre membrii familiei si se negliga crescerea buna a copiilor, scopulu nu se poate ajuge.

Intre familie trebuie sa domnesca incredere reciproca si concordia, activitate si cumpetu in modulu loru de vietuire, nesuntia catra cultura si perfeccionare, cu deosebire nesuntia de a promova binele mai multor si a lucra pentru prosperitatea comuna. Intre astfelu de conditii filii familiei voru cresce bine, si voru deveni omeni capabili de a trai in societate, pentru ca in familia primease copilul primele impresiuni si forte morali, prin cari se va stracurata prietenie tote vijetile vietei. Aci se pone fundamentul pentru vieta intraga, si de vasei acestu fundamentu slabu, cum va tine si edificiul?

Spre a ne incredinti, de au familie romane conditioanele aceste neaperatu de lipsa pentru o vieta sociale sanatosu, sa aruncam o privire rapede asupra loru.

Familie romane dupa cultur'a si positionea loru in societate se potu impartiti in trei categorii: familia tienilor seu a satenilor; familia orasenilor si a intelligentiei; si in urma famili'a boierilor seu nobililor.

Familia romana dela sate, adeca: tienii tieni si urmedia vieta mostenita dela mosi si stramosi. La aceste familii asti: religiositate si moralitate. Familiele dela sate suntu solide, sincere si seriose, au o putere fizica bine desvoltata prin munca neintrerupta si traiu simplu naturalu. Partea cea mare dintre aceste familie duce o vieta exemplara in respectu moralu-religiosu. Ele urmedia cu pietate investiturile religiei loru, biseric'a a avutu o influinta binefacatoria asupra vietiei loru morale, dara cu tote aceste

virtuti landabile nu potemu dica, ca familiile romane dela sate are tote conditioanele recerate pentru o vieta sociale, dupa cum se cere acum, nu potemu sa afirmam acesta pentru ca familiele satene suntu inca in stare primitiva, au lipsa de inventatura si lumina, fiindu ca numai prin cultura se voru potea delatură superstitionile ce intuneca mintea si impedeaza prosperarea spirituale si materiale. Mai suntu si alte viliari, precum beti, lenjeni si pisani, cari asemenea rodul la bunastarea poporului. Atu trebui sa simu cu mai multa atentie asupra acestor rela ce bantuite poporul, fiindu ca ele se lasesc totu mai tare si grabescu saraciea, prin urmare ruinarea totale a poporului dela tiéra. Deja vedem unele simptome triste. Poterea fizica a tienilor, care ieri alaltaieri era admirata, pre dl ce mergea scade. Intre alte cause ce an de urmare aceasta decadinta trista, se poate aminti si impregnarea, ca pre unele locuri casatoriele se faca fara nici o precautie, se impregna omeni cu defecte esentiale — precum schilavi si creteni — cu unu cuventu omeni, caror li lipsesc conditioanele unei vietii casnice. Mai de parte vedem, ca avea tienilor nostri se misciorédia, cu densa si sarea materiale, pentru ca atara de greutatile nesuportabile ale templului in care traime, precum sunt: contributionile si sarcinile publice, intemplari elementare, ce nimicesc multa lucratorului, economia loru este neratiunale si in parte neglesa. Ciaru si la tienii cei de altintrene diligenti vedi o impartire rea a templului de lucru. In tempul lucrului vedi pre unii umblandu prin cărciume seu fiindu ca nu lucra dupa regula tamandându dlu intraga fara nici un resultat. Aci se vede ca nu suntu punctual in afacerile loru si tempul tacet si trece.

Asemenea sta lucrul si cu patim' a betiei. Cei mai multi petrecu tempul celu scumpu in cărciumele jidovilor si in urma vampirii acesti a le esecueda a avea pentru beuturi rela si otravitorie. Cate certa si batasi, despărțiri de casatoria, si alte rela nu provin din patim' betiei! Aceasta patima aduce ruin'a morale si materiale cu sine. Avea moscinta dela stramosi trece cu unu pretiu bagatelu in manile jidilor si sanatatea loru este perdata si ei devin astu-feliu omeni netrebni in societate. Mai adauge la acestu tempu perduto inzadaro si numerul serbatorilor de unu caracteru paganescu, pre cari le serbedia tienii nostrii supertiosi pre unele locuri. Pote ca acesta rela se produc pri claci, pomeni si petreceri la noapte in tempu de cate 3 dilo si mai multa.

La aceste se adauge apoi pism'a seu invidia care de altintrene grăsedita totu in asemenea masura si intre intelligenti. Pre ca da familiele nationilor straine se ajuta dupa impregurari imprumutate, romani nostri ou se potu suferi unii pre alii. Badea Ioana nu poate mistui pre nenea Georgiu fiindu ca acesta e mai bogatu avendu mosie, casa din materialu solidu si 4 boi; muierile pre multe locuri s'ară inghitii ca pesci unele pre altele. Candu o familia da de o nenorocire, sa prin focu seu alte intemplari elementare, atunci pism'a nu-i lasa pre cei-a-lalti sa vina intrajudiciul celor nenorociti, ba unii se bucura de atari nenorociri ce indura confratii loru. De aci se poate explică si pism'a intre cei intelligenti fiindu ca au crescutu intre atari impregurari. De aci provine, ca intre romani lipsesc zelul de a insinti fonduri prin contributii, din cari s'ară potea ajutora la temporii de lipsa. Se pismuesc talentele cele stralucite, cari din cauza acesta prea adeseori nefiindu sprinbite se ingropă si natuinea perde individi capabili.

De aceea institutele noastre comune suntu atati de reu sprinbite. Unii susțin ca acesta invidia se propaga prin unii cartarari semidocti, de aci apoi denuciările de susu pana josu, pote ca si proselitismul confessional contribuie la acestu reu. Sau inmultit si se inmultiesc procesele cari fiindu urdite fara pregeugetare, ruinedia averi colosalii. In s-a-care comuna vei afla dieci de familii

parlădu procese, dintre cari unele provin numai din procesomania. Apoi execuțiuni de vite, case și pamenturi și incătu te cuprind o dorere cogitând la viitorul poporului. Pre lângă daună materială procesele împedea concordia și astu-feliu nu ne potem accepta la o acțiune solidară intru promovarea intereselor culturale și naționale. Multe familie după ce și derapena avereă intr-o modu usitor emigră în România spre a-si află alte ocazii de căscigă. Barbatii români i-au solosito și acum le dău pasaportă. Si apoi ce e mai reu, tenerele generații cresc în mediu locul acestor patimi, cari i strica de tempuri și i face necapabili pentru viață mai tardia barbatescă.

Aceste reale mari, cari ruinează fundamentalul vieției sociale la români nostri dela sate, trebuie să ne nisoimă ale vindecă, până ce nu voru prinde radacini asunde în organismul național. Mediile cele sigure de ale vindecă sunt invetiatură și latirea cunoștințelor între tineri prin școală și biserică. Invetiatorii și preotii au sănătatea chiamare de a delădură aceste reale din popor, de aceea densii sa descopere reul, sa invete pre poporu și sa premere cu exemplul bunu; sa invete pre elevii loru nu numai a celi, scrie și compută, dară sa i-si copacie de cum sa poarte o economia ratională și practică: gradinară, pomerită și olătită, cu unu evenimente elementale agricultură, punctualitatea și curatenia cari lipsesc la partea cea mai mare dintre tineri. Asemenea regularitate în toate căci cătu de neplacut este a vedea aruncându-totu obiectele unele pretele altele. Spiritul de ordine aduce cu sine pastrarea și înmulțirea averei. Economia casei inca merita atenție. Impartirea buna și pregătirea nutrimentului lipsesc, de aci provine, ca tinerii odata au pre multu de alta-dată nimic. Asecurările contră dănnelor elementare, focu, grădina, inundări, lipsesc și de aci se explică cum de unele familie ajungă de odată dintr-o stare materială foarte buna la sapa de lemn. Despre folosul acestor asecurări aru trebui capacitat poporului nostru. Pre lângă aceste imbratisarea meserielor se recomandă cu atât mai mare cu cătu acum nu voru mai potă trai numai cu agricultură că in trecut. Tempul a progresat, trebuintele s-au înmulțit și pamentul — fia cătu de bine lucrat — nă ajunge pentru a nutri pre toti fiilii unei familie. In fine este de lipsă, că fia-care june și jună româna sa aibă înainte de casatoria cunoștințe chiară despre datorintele sociale, morali și creștinesci și mediu de căscigă, pentru a potea susține viață familială. Pregătiti astu-feliu tinerilor nostri, cari astăzi se află într-o stare nefavoritară, voru înaintă și cu densii va progresă sigură și națională.

(Va urmă.)

Varietăți.

** Universitate nouă în Cisătani'a. În diurnale se discută cestuinea erigeră unei universități în Cernauti cu scopul de a înființa un bulevard nou al culturei germane în orientul Europei. Până aci n'ară fi nimică admirabile; curiositatea cestuinei se începe cu proiectele de a susține bulevardul germanu din fundu religiunarii gr. or. care constă din averi donate de pioși români pentru susținerea pietății și moralității între creștinii romani. Romanii din Bucovina sa se germanizeze dară și de aci incolă cu banii loru proprii.

** Se cauta cu activitate spre a se descoperi sărtă expedițiunel polare austriace, facuta acum diece ani, dela Hamburg eu unu bastimentu numit Tegethoff.

Duariul „Golos“ anuncia, ca cunoscutele esploratoru Sidorow, după 6 ore cari indică aru fi conchis, din starea ghiatelor din marea inghiatată, ca expedițiunea trebuie să se gasă actualmente la Novaia-Zemlia, în apropierea capului Nassau, și propune, că guvernul rusește să orga-

niseze asemenea o expediție în acele locuri, spre a veni în adjutoriul indrasnetilor navigatori Payer și Weyrecht și ai companionilor lor. D. Lidorow ofera de a participa la cheltuielile acestei expediții cu sumă de 1000 florini.

Alte apeluri facute asemenea de alti omeni competenți din Rusia ceru a veni în adjutoriul expediției.

* * Unu doctoru în litere române. Ne umplemu de mandria căndu audim de succesul ce repărtă tinerei noștri ce mergu în strainatate spre a-si cultivă spiritul. Unul din ei, d. Craciunescu, a depus, cu multu succesu, doctoratul în litere înaintea facultăției de litere din Parisu. N'avemu onore de a cunoaște pre d. Craciunescu, dară ii felicităm de subiectul tesei său în limbă franceză: Poporul română judecatu după cantecele său naționale.

Iată cuvintele simțătoare cu cari anunță această „Journal des Debats“, cel mai important dianu francesu, și nu potem decătu multiamă dñui Craciunescu de magulitoare cuvinte la adresă României și a românilor din ciatulu organu:

„Facultatea de litere din Parisu vedea Sambata pentru primă ora, unu română cehendu-i gradulu de doctoru. Tesăru dñui Craciunescu, sustinută cu multu succesu, cauză celor ce o ceteșă o surprindere placuta: se miră cine-va vediendu unu română posedandu atâtă de bine tōte fontanele limbăi noastre, scriindu-o cu acea ușurință să deosebire, fără a se lovi nici odată de acele două stănci înaintea căroră cadu de ordinari strainii: emfăsă și vulgaritatea.

Acăsta tesa, ce ne face cunoșcutu poporul română după cantecele său naționale și care ne face a-lu iubă, este o carte pre cătu de placuta pre atâtă și de solida: cehindu-o cine va, afă placere și profitu.

Poesia populară a României este încantătoare; junule doctoru cităză din ea, în trecutu căte-va bucăti alese, și le analizează cu unu gustu delicat și unu sentiment de mandria cari dau stilului seu unu agrementu mai multu și că o savore particulară.

O viață simpatia pentru Francia recomandă această carte lectorilor francesi. Patriotismul sincer ce o animă dela unu capet la celaltu onoréza pre scriitorului ce-lu posede și pre tiără ce lu inspiră.

Profesorii facultăției au acordat dñui Craciunescu sufragiele loru unanime. Ei suntu, cu dreptu evenimentu, mandri de astu-feliu de opere, unde gasesc fructul și recompensa lectiunilor loru.

* * (Din tabloulu sinoptice) alu ministeriului cultelor și instrucției publice, pentru anul scolar 1873-74, se constată următori numeri alu școlelor de ambe secse din România:

2120 școli rurale, cu 56,853 școlari, baieti și fete, și cu 2095 profesori și profesore: adeca 24 de școli suntu fără profesori și unele comune suntu fără școli.

135 școli de baieti și 100 de fete, cu elevi și eleve preste 25,864.

17 gimnasie, 6 licee și 8 seminarii, cu 5437 elevi.

2 școli de comerț, 8 școli normale, 1 de veterinarie, 2 de muzică și 2 de belle arte. Pentru ambele secse mai suntu 240 de asemenei instituții cu aproape 12,200 elevi și eleve.

Pentru invetiamantul superior suntu 2 universități, fia-care cu căte 4 facultăți. Pentru meserii suntu putine școli, în căte-va județie.

Pre lângă aceste instituții publice mai suntu o multime private, mai multu și mai puțină în bune condiții, și cari suntu frecuente de unu mare număr de elevi și eleve.

* * Programul serbatorei a 5-lea centenară alu lui Petrarca, poetulu italianu dela Vaucluse-Avignon. Atâtă francesii cătu și italienii precum și mai multe societăți literare s-au intrecut a avea reprezentanți demni de acăsta ocazie. Guvernul Italiei a trimis chiaru pre ministrul ei ple-

nipotentiaru din Parisu, d. Nigră. Ierà servatorirea a 5-a centenara (este acum 5 secolu de cându s'a nascut Petrarca), a tenu trei dile, și s'a facut următori programu:

Sambata 18 Iuliu. — Delegația februarilor provinciali pre lângă poetii francesi și italieni.

La optu 6 ore săra, heraldii voru parcură diferitele cartiere ale orașului și voru anunță serbatoreea.

La 9 ore săra, reintorcerea dela Vaucluse, receptiunea la gara de autoritățile orașului Avignon a delegaților societății savante și a bustului lui Petrarca, facutu de F. Consonovă.

Mergere în cortesiu dela gara la hotelul orașului.

Muzica. Iluminatiune dela intrarea în gara din piata Horloge și dela Statua Crillon.

Cantadișo a Pétrarque. — Poesie provincială de Teodoru Aubanel, muzică de G. F. Imbert, cantata la otelul orașului de elevii conservatorului din Avignon, sub direcția d. G. F. Imbert.

Concertu pre piata Horloge de muzică pontonierilor.

Retragerea a fostu cu felinare insotita de muzică municipală și a pontonierilor.

Duminica 19, la 8 ore dimineață. — Liturgia solemnă, benedictiunea tuturor recompenzelor, pre piata palatului papilor.

La 4 ore după amedi: Mare cavalcada istorică, reprezentându marsiul triumfal al lui Petrarca ducându-se la capitoliu să primește corona.

La 9 ore săra: Reprezentare de gala la teatru în onoarea lui Petrarca din partea celebrităților parisiene.

Serbări populare și veselii publice la portă l'olle.

La vechiul palat alu papilor iluminatiune electrică. Iluminatiune dela gara pâna în piata Horloge.

Luni 20 Iuliu la 8 ore de dimineață: Mare concursu de orfeonsi muzici, armonii, fanfare și tamburine.

La 4 ore după amedi: Concursu literar alu serbărilor lui Petrarca.

— Premiuri și mențiuni onorabile, consistându în obiecte de artă, flori, corone, medalii de aur, de diamant, de argint și de bronz voru fi distribuite pentru cele mai bune piese presentate la concursulu de poesie provincială, poezii italiene, francese, și la concursu de istorie deschis în onoarea celei de a 5 centenara a lui Petrarca.

La 4 ore: cursa de tauri în insula Barthelasse.

Dantiuri: provinciali și provincialele cu tamburine voru parcură diversele cartiere ale orașului.

La 9 ore: mare serbare nopturnă pre riul Ron.

Raportu comercial.

Sabbiu 21 Iuliu nou. Grău 6 fl. 53 xr. frumosu, 6 fl. 20 xr. mestecatu, 2 fl. 60 xr. qualit. infer.; secară 4 fl. — xr. pâna 3 fl. 60; — orzu fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 87 xr.; cuciuru (porumbu) 3 fl. 53 xr.; cartof 2 fl. 13 xr. galătă austriaca.

Câneapă — fl. majă.

Linte 6 fl. — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legat — fl. 75, nelegat — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr., majă.

Lemne de focu 8-10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18-20 cr. p., de porcă 28 xr. Ursă 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cupă.

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Iuliu 1874.

Metalicele 5%	70	30
Imprumutul național 5% (argintu)	74	30
Imprumutul de statu din 1860	—	—
Actiuni de banca	971	—
Actiuni de creditu	233	75
London	110	—
Obligationi de desdaunare Unguresci	70	—
" " " Temisiorene	75	—
" " " Ardeleanesci	74	—
" " " Croato-slavone	60	—
Argintu	103	85
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	83

Concursu.

Pentru ocuparea ambelor posturi invetiarescă la școlă poporale gr. or. din

Turhisin, constatătoare din două clase elementare, se deschide prin acăstă concursu.

Sălarele imprenute cu aceste posturi suntu: pentru postulu de invetatoriu la clasă a 2-a 350 fl. v. a. și quartiru liberu; ierà pentru postulu de invetatoriu la clasă 1-a 250 fl. v. a. și quartiru liberu, pre lângă indatorire, că pentru aceste salarie, sa tinea ambi invetatorii și scolă de repetiție.

Doritorii de a ocupa prementionatele posturi invetiarescă, au a-si trame pe petitionile loru instruite în sensul § 13 din „statutul organici“, pâna în 15 Augustu a. c. la prea onoratul domnul protopresbiteru Iosif Baracu în Brasovu.

Turhisin în 15 Iuliu 1874.

Comitetul parochialu gr. or. din Turhisin, prin Nicolau Soiu, parochu și presedinte.

(1-3) Nr. 84/1874.

Concursu.

La școlă comerțială și reală impreunată cu gimnasiul publicu română gr. or. din Brasovu devenindu vacante trei posturi pr. fesorale să scrie pentru ocuparea loru concursu cu terminul pâna la 20 Augustu (1 Septembrie) a. c. și anume :

1 postulu de profesor pentru limbă și literatură magiară;

2 postulu de profesor pentru chimie și istorie naturală;

3 postulu de profesor pentru matematică și fizica.

Competitorii se binevoiescă a se adresa către subscrisea școlă scolară pâna la terminul săptămână pre lângă petiție și actele, prin care se dovedescă : a) că sunt de naționalitate română și de religie ortodoxă; b) că au conduită morală și politică bună; c) că sunt sănătoși; d) că au calificării recerute pentru postulu la care concurredă. — La dejudecare calificării servește ca cinoxura statutului organic alu metropolișie române ortodoxă din Ungaria și Transilvania și regulamentul archidiocesan pentru examinarea profesorilor dela școalele secundare române confesionale.

Salariul anual impreună cu fia care din aceste posturi este de 800 fl. v. a., prospectu de înaintare și dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesor servește anul primu de probă, ierà după acăstă se intăresce că profesor definitiv nu mai deține va fi depusu esamenulu de profesura prescrisă. —

Brasovu 1/13 Iuliu 1874.

Eforia școlelor centrale române ortodoxă.

(2-3)

—

Celu mai nou și mai mare depositu de orolăge în Sabiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Ulița Cisnadie Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corină Ungariei“.